



Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 14/1295-2/LL

Deres ref.:

Dato: 14.03.2016

Høringsuttalelse – Utkast til endringer i forskrift om beskyttelse av mindreårige mot skadelig bildeprogram – visning av videokunst mv.

Medietilsynet viser til høringsbrev datert 15. desember 2015 fra Kulturdepartementet vedrørende endring av forskrift 26. juni 2015 nr. 800 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram (forskriften). Endringsforslaget gjelder bestemmelser om visning av videokunst og lignende i kunstinstitusjoner (inkl. museer og gallerier).

Tilsynet har følgende merknader til forslagene i høringsnotatet:

1. Oppsummering

Medietilsynet redegjør i høringsuttalelsens pkt. 2 for sine kommentarer til departementets innledende betraktninger i høringsnotatet. Kommentarene utdyper tilsynets begrunnelser når det gjelder de konkrete forslagene som er på høring.

I pkt. 2.1 omtales begrepet «videokunst». Tilsynet peker på at det vises selvstendige filmer innenfor gallerirommet som i oppbygning og form er lik filmer som vises på tv og kino. Tilsynet mener det er uklart hvorvidt departementet mener denne typen filmer er «bildeprogram» eller «videokunst» som skal være unntatt regulering, og foreslår at det gis en definisjon av «videokunst» i bildeprogramlovens forstand som tydeliggjør status for disse selvstendige audiovisuelle kunstuttrykkene.

Medietilsynet påpeker i pkt. 2.2 at det i høringsnotatet er tatt for lite hensyn til barneperspektivet og barns rettigheter i departementets vurderinger knyttet til den kunstneriske frihet. Tilsynet er av den oppfatning at yringsfrihet ikke nødvendigvis innebærer at barn skal måtte utsettes for audiovisuelle inntrykk innen kunsten som har voksne som målgruppe og følgelig kan være vanskelig å bearbeide for barn, og at retten til beskyttelse gjelder uavhengig av visningskonteksten.

I pkt. 2.3 kommenterer Medietilsynet departementets forslag om å avgrense unntaket for visning av videokunst til «institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst». Tilsynet mener at det må være selve *innholdet* som avgjør om det audiovisuelle uttrykket er underlagt reglene i bildeprogramloven, og ikke visningsstedet. Det pekes i denne sammenheng blant annet på at plattformnøytraliteten bildeprogramloven er tuftet på innebærer at barn som er tilstede på

allmenn sammenkomst har krav på samme beskyttelse uavhengig av visningssted, og uavhengig av hvilken plattform som tilbyr innholdet.

Merknader til departementets to forslag til alternative løsninger er inntatt i høringsnotatets pkt. 3.1. og 3.2.

I pkt. 3.1 støtter Medietilsynet departementets forslag i Alternativ A), om at visninger av videokunst unntas fra reglene om aldersklassifisering i bildeprogramloven, dersom man med «videokunst» mener kunstuttrykk der audiovisuelle elementer bare utgjør en del av det totale kunstverk. Dersom «videokunst» er ment å også omfatte audiovisuelt innhold i form av selvstendige filmer som oppfyller kriteriene i bildeprogramdefinisjonen, støttes ikke forslaget. I dette sistnevnte tilfellet er tilsynet av den oppfatning at forslaget ikke ivaretar barns rett på beskyttelse i tilstrekkelig grad.

Medietilsynet fraråder en løsning som skissert i Alternativ B), unntak for alt audiovisuelt innhold på grunn av visningsarena, se pkt. 3.2.

Når det gjelder utkast til forskriftsendringer, mener tilsynet at det har betydning hvorvidt det legges en «snever» eller «bred» definisjon/forståelse av «videokunst» til grunn, og om unntaket i forskriften baseres på Alternativ A) eller B). Medietilsynets vurderinger på dette punkt er nærmere omtalt i pkt. 4.

2. Generelle merknader

2.1. Begrepet «videokunst»

Kulturdepartementet uttaler i høringsnotatet at departementet har lagt til grunn at videoinstallasjoner, videokunst o.l. (heretter benevnt som «videokunst») ikke kan defineres som «bildeprogram» og dermed ikke er omfattet av lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelig bildeprogram mv. (bildeprogramloven). Samtidig sier departementet at loven *likevel* gjelder der kunstinstusjoner (f.eks. museer eller gallerier) viser filmer eller programmer som normalt vises på en ordinær kino eller i fjernsyn, eksempelvis spillefilmer, kortfilmer, dramaserier eller dokumentarfilmer. Slike filmer eller programmer vil falle inn under definisjonen av «bildeprogram» uavhengig av type visningslokale, og departementet fremhever at det i denne sammenheng ikke er avgjørende om visningslokalet er en kino, et museum, et galleri eller en hvilken som helst annen type lokale eller virksomhet.

Medietilsynet mener at departementets uttalelse på dette punkt ikke er klargjørende og heller bidrar til forvirring med tanke på det resterende av departementets forslag. Dette synspunkt utdypes i det følgende.

I utgangspunktet kan videokunst bestå av en selvstendig film, dokumentarfilm eller kortfilm. Disse audiovisuelle uttrykkene er i form, oppbygging og innhold lik filmer og programmer som normalt vises på ordinær kino eller i fjernsyn, og de oppfyller alle kriterier i definisjonen av hva et bildeprogram er. Med tanke på departementets uttalelse om at type visningslokale ikke er avgjørende i slike tilfeller, burde det da legges til grunn at videokunst av denne art *er* å betrakte som bildeprogram som omfattes av reguleringen i bildeprogramloven. En slik forståelse støttes også av at denne formen for videokunst like gjerne kan vises i en art-house kino, på en filmfestival med kunstnerisk tema eller bli tilgjengelig gjennom en audiovisuell

bestillingstjeneste. Man oppnår da en situasjon hvor filmen (det audiovisuelle uttrykket) er underlagt lik regulering uavhengig av visningssted.

Departementets forslag til utgangspunkt for forståelsen av begrepet «videokunst» (ref. henvisningen til definisjonen i *Store norske leksikon*) inkluderer imidlertid «videoen som et selvstendig kunstverk med en eller flere skjermer». Dette utgangspunktet trekker i retning av at rene dokumentarfilmer vist på museum, filmer som i innhold, form og oppbygning tilsvarer dokumentarfilmer som vises på kino og fjernsyn, likevel *ikke* skal betraktes som «bildeprogram» omfattet regulering, men som «videokunst» *unntatt* regulering. Premisset for departementets videre drøftelse i høringsnotatet blir derved noe uklart.

Medietilsynet mener at det både for oss som tilsynsorgan og for bransjeaktørene er sentralt at forskriften tydeliggjør hvorvidt ovennevnte filmer (dvs. selvstendige filmer/dokumentarfilmer/kortfilmer) skal betraktes som «bildeprogram» eller «videokunst» i henhold til bildeprogramloven. Tilsynet er helt enig med Kulturdepartementet at de nærmere avgrensinger utover dette kan gås opp gjennom forvaltningspraksis og i dialog mellom Medietilsynet og kunstsektoren. En avklaring av status for disse selvstendige filmene vil imidlertid gi et utgangspunkt som kan legges til grunn når de nærmere avgrensningene skal gås opp.

Tilsynet vil derfor foreslå at det gis en definisjon av hva som menes med «videokunst» i bildeprogramlovens forstand i forskriften. Med utgangspunkt i departementets uttalelser om at regler for visning av bildeprogram bør være lik uavhengig av visningssted, antar tilsynet at «videokunst» i forskriften bør være knyttet til kunstuttrykk hvor det audiovisuelle innholdet kun er en begrenset del av et kunstverk som også består av andre visuelle uttrykk som *ikke* er audiovisuelle, eksempelvis elementer fra maleri, skulptur, dans, performance, pantomime, installasjoner mv. Med «begrenset del» mener Medietilsynet at det audiovisuelle innholdet ikke utgjør det fullstendige uttrykket alene.

Dersom «videokunst» defineres slik Medietilsynet her foreslår, oppnår man at alle bildeprogram underlegges likt regelverk uavhengig av visningssted, noe som er i tråd med de hensyn bildeprogramloven bygger på. Definisjonen av «videokunst» i forskriften bør være gjenstand for en dynamisk tolkning i tråd med utviklingen innen kunstsektoren og først og fremst bidra til å tydeliggjøre grenseoppgangen mellom «bildeprogram» og «videokunst» i bildeprogramlovens forstand. Det vises for øvrig til tilsynets kommentarer under pkt. 2.3 og 3.1 nedenfor.

2.2. Hensynet til den kunstneriske frihet vs. barneperspektivet

Medietilsynet deler Kulturdepartementets vurdering av at videokunst i kunstinstitusjoner i konkrete tilfeller kan ha skadevirkninger på barn og unge, på lik linje med at annet audiovisuelt innhold kan ha tilsvarende virkning når de blir vist på fjernsyn, på kino mv. Det kan i denne forbindelse nevnes at tilsynet har mottatt henvendelser knyttet til visning av film på museum hvor barn ifølge sine foreldre har blitt skremt i etterkant.¹

¹ Et eksempel på slik henvendelse er en sak fra Porsgrunn: <http://www.nrk.no/telemark/ny-lov-skal-skjerme-barn-mot-skumle-videoer-1.12220962>

Tilsynet deler imidlertid ikke departementets holdning om at hensynet til den kunstneriske frihet tilsier at staten skal være *særlig* tilbakeholden med å gi regulering som kan sette begrensninger for hvordan kunst lovlig kan tilgjengeliggjøres for publikum.

For det første mener Medietilsynet det er problematisk at departementet med dette gir audiovisuelt innhold fremvist i museer og andre kunstinstitusjoner en annen status enn audiovisuelt innhold fremvist på kino og på fjernsyn, dvs. plasserer videokunst i en annen kulturkategori enn filmkunst som tilgjengeliggjøres på andre plattformer. De argumenter departementet anvender for å begrunne at kunst i museum skal behandles på en særlig måte, kan i prinsippet gjøres gjeldende i like stor grad for den mer tradisjonelle filmproduksjonen, som også kan regnes som kunstverk innen sin uttrykksform.

For det andre kan ikke Medietilsynet se at aldersklassifisering av audiovisuelt innhold kan utgjøre et inngrep i den kunstneriske frihet. Kunstnere har full adgang til å utfordre, provosere, berike, gi rom for ettertanke, kritisere og speile samfunnet etc. i utformingen av sin kunst. På tilsvarende måte som filmregissører har kunstnerisk frihet i utforming av sine produksjoner. Aldersklassifisering handler ikke om å sette begrensninger for lovlig tilgjengeliggjøring av kunst for publikum. Kunsten – og kinofilmene – kan lovlig tilgjengeliggjøres uansett innhold og hvilke reaksjoner de fremkaller hos sitt publikum (så sant de ikke strider mot noen lovbestemmelser, eksempelvis straffeloven). Reglene om aldersklassifisering er ikke ment å sette restriksjoner på lovlig tilgjengeliggjøring av noen former for audiovisuelt innhold. Reglene om aldersklassifisering har kun ett eneste formål, og det er å beskytte barn og unge mot innhold som kan være skadelig for dem. Aldersklassifisering innebærer følgelig ingen begrensninger med tanke på *lovlig* fremvisning, den regulerer kun hvilke aldersgrupper som bør få tilgang til fremvisningen. Selv om en kunstfilm har 9-årsgrense, er ikke selve fremvisningen ulovlig.

Medietilsynet viser i denne forbindelse også til at Grunnloven § 100² anser at hensynet til barn og unges beskyttelse mot skadelig påvirkning fra levende bilder er så viktig at dette er det eneste formål som kan begrense vår grunnlovfestede ytringsfrihet.

Ytringsfrihetsbestemmelsen åpner for at et audiovisuelt innhold (levende bilder) lovlig kan fremvises, samtidig som det er full adgang til å iverksette tiltak for å beskytte barn og unge mot skadelig påvirkning av det samme innholdet. Slike begrensninger er ikke i strid med ytringsfriheten og kan etter Medietilsynets oppfatning heller ikke ses på som begrensning for hvordan kunst lovlig kan tilgjengeliggjøres for publikum.

Tilsynet anser videre at barnas rettigheter og hensynet til barna som tilskuer ikke er hensyntatt i tilstrekkelig grad i departementets vurderinger knyttet til den kunstneriske frihet. Når formålet er beskyttelse mot skadelig innhold, bør fokuset etter Medietilsynets oppfatning være mer rettet mot barneperspektivet enn selve visningskonteksten. Det sentrale vurderingstemaet bør følgelig være relasjonen mellom barnet og det visuelle uttrykket. Slik Medietilsynet ser det, kan det også stilles spørsmål ved om barn faktisk kan være *mer* sårbare overfor inntrykk de møter i en kunstutstilling enn inntrykk de får på kino eller via fjernsyn. De fleste barn har i utgangspunktet god mediekompetanse når det gjelder formidling av bildeprogram på kino og fjernsyn, og de er kjent med disse arenaene som sådan. Barn har ikke nødvendigvis samme kompetanse til å tolke og tyde andre kunstuttrykk, uttrykk som kanskje også formidles i en setting de ikke er helt forberedt på.

² Grl. § 100 fjerde ledd, første punktum: «Førehandsensur og andre førebyggjande åtgjerder kan ikkje nyttast om det ikkje trengst for å verne born og unge mot skadeleg påverknad frå levande bilete.»

Medietilsynet er enig i departementets utgangspunkt om at det er viktig å legge til rette for ytringsfrihet innen kunsten slik at kunstnere står fritt til å søke å formidle det budskap de ønsker. Samtidig er det grunn til å peke på at selv om ytringsfriheten gir rom for å formidle budskap som kan provosere, utforde og gi rom for ettertanke når det gjelder voksne mennesker, så innebærer ikke ytringsfriheten at barn skal måtte utsettes for audiovisuelle uttrykk som har voksne som målgruppe. For barn kan audiovisuelle uttrykk som eksempelvis er ment å provosere voksne, være vanskelig å bearbeide, og følgelig ha den skadeeffekt som ligger til grunn for systemet med aldersklassifisering. Medietilsynet ønsker at barn skal ha tilgang til kulturelle uttrykk i tråd med sine konvensjonsfestede rettigheter. Men det er ikke en nødvendig konsekvens av dette at barn samtidig skal miste den retten til beskyttelse som de også har krav på.

2.3. Visninger på institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst

Departementet foreslår å avgrense unntaket for visning av videokunst til «institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst». Med dette sikter departementet til organisert virksomhet for fremvisning av visuell kunst i statlig, kommunal eller privat regi, med organer og vedtekter e.l., og hvor allmennheten har adgang. Slike visningssteder inkluderer blant annet museer, gallerier, biennaler, kunsthaller o.l.

Medietilsynet mener prinsipielt at det må være det audiovisuelle *innholdet* som er avgjørende for om innholdet er underlagt reguleringen i bildeprogramloven eller ikke. Dersom det aktuelle innholdet er å betrakte som et bildeprogram i henhold til definisjonen i bildeprogramloven § 2 første ledd bokstav b, mener tilsynet at innholdet må være omfattet av reguleringen. Som departementet selv uttaler på s. 2 i sitt høringsnotat, så er det ikke avgjørende om visningslokalet er en kino, et museum eller en annen type lokale. Tilsynet mener derfor at audiovisuelt innhold som er å betrakte som «videokunst», er unntatt reguleringen i bildeprogramloven uavhengig av om det vises på et institusjonalisert visningssted for visuell kunst eller en annen type lokale.

Ettersom loven omfatter visning ved allmenn sammenkomst, vil det etter Medietilsynets vurdering bryte med lovens formål å unnta enkelte visningssteder slik departementet her foreslår. Det vises i denne sammenheng til at lovens formål³ er å beskytte mindreårige mot skadelig påvirkning fra levende bilder og at lovens hovedmål⁴ er å få en plattformnøytral regulering av beskyttelse av barn og unge mot skadelig innhold. Bildeprogramloven tar utgangspunkt i fremvisning av innhold uavhengig av visningssted. Tanken bak lovens plattformnøytralitet er at barns rett på beskyttelse er like stor uansett hvor barnet befinner seg (forutsatt at det er en allmenn sammenkomst) og uavhengig av hvilken plattform som tilbyr innholdet. Medietilsynet finner det derfor lite hensiktsmessig at det i forskrift til bildeprogramloven skal legges opp til løsninger hvor visningssted får avgjørende betydning.

Når det gjelder museer, må det også fremheves at disse er nevnt som eksempel på «allmenn sammenkomst» i forarbeidene⁵ til bildeprogramloven. Det fremstår derfor som underlig at det skal være behov for å unnta fremvisninger av bildeprogram i en type visningslokaler som

³ Bildeprogramloven § 1

⁴ Prop. 123 L (2013-2014) Lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv., pkt. 1
Proposisjonens hovedinnhold

⁵ Prop. 123 L (2013-2014) Lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv., merknader til § 3 Virkeområde, s. 73.

Stortinget forholdsvis nylig gjennom forarbeidene har lagt til grunn at skal omfattes av reguleringen. Dette taler i seg selv for at det må være *innholdet* som avgjør om bildeprogramloven får virkning, ikke visningsstedet.

Det er i tillegg grunn til å påpeke at det her er tale om en innovativ bransje som ofte bruker andre alternativer til visningssteder for visuell kunst enn de tradisjonelle. Departementets forslag vil innebære at fremvisning av videokunst som også oppfyller kriteriene i bildeprogramdefinisjonen, vil være *unntatt* fra reglene i bildeprogramloven i de tilfellene der de vises på et institusjonalisert visningssted som et museum eller galleri, mens bildeprogramloven vil gjelde i de tilfeller slik kunst vises *utenfor* disse tradisjonelle visningsstedene. Dette vil skape en lite forutsigbar situasjon for kunstsektoren.

Et illustrerende eksempel er Matthew Barney-utstillingen *Bildungsroman* på Astup Fearnley Museet⁶. Utstillingen består av verker som fremvises på museet og et eget filmprogram som vises på Cinemateket i Oslo. Museet uttaler følgende om filmprogrammet: «*Utstillingens filmprogram inneholder syv av Barneys mest omfattende filmatiske verk – CREMASTER 1-5, DRAWING RESTRAINT 9 og River of Fundament. Filmprogrammet settes opp i samarbeid med Cinemateket i Oslo, hvilket gjør det mulig for publikum å oppleve 35 mm-filmene i sin helhet under optimale visningsforhold. Astrup Fearnley Museet er stolte av å kunne presentere Norgespremierer av Matthew Barneys nye filmverk River of Fundament som ble vist for første gang i 2014 og som i sine to første år turnerte på store opera- og teaterscener.*»

Ettersom Cinemateket ikke er et «institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst» i forståelsen museer, gallerier, biennaler, kunsthaller o.l., vil departementets forslag innebære at bildeprogramlovens regler vil gjelde for visningene av Barneys verker på Cinemateket. Dersom filmene i stedet hadde vært vist på Astrup Fearnley Museet, vil konklusjonen bli det motsatte dersom visningssted skal være avgjørende, slik departementet her foreslår.

Den beste og mest forutsigbare løsningen vil følgelig være å la *innholdet* være avgjørende. Slik Medietilsynet ser det, kan dette løses ved at det forskriftsfestes en definisjon av «videokunst» (eller tilsvarende begrep) og samtidig stadfeste at «videokunst» ikke er å betrakte som «bildeprogram» i bildeprogramlovens forstand (sml. systemet for tilknyttet materiale som også er definert til ikke å være bildeprogram). En slik løsning vil innebære at videokunst unntas fra reglene i bildeprogramloven uavhengig av visningssted, og uavhengig av om visningen er på et tradisjonelt institusjonalisert visningssted eller et mer utradisjonelle visningssteder som eksempel en container eller en park mv. Ved å ha en tett dialog med kunstsektoren rundt grensdragningen av hva som er et bildeprogram og hva som er videokunst, er det Medietilsynets oppfatning at regelverket vil være lettere og mer forutsigbar for denne bransjen enn løsninger basert på selve visningsstedet. Det vises for øvrig også til tilsynets kommentarer nedenfor under pkt. 3.2.

⁶ Se mer om utstillingen her: <http://afimuseet.no/utstillinger/2016/matthew-barney> og <http://www.cinemateket.no/aktuelt/matthew-barney-utstilling-og-filmserie>

3. Merknader til departementets forslag om to alternative løsninger

3.1. Alternativ A) Unntak for «videokunst» e.l.

Som alternativ A) foreslår departementet at visninger av «videokunst» (eller tilsvarende begrep) unntas fra reglene om aldersklassifisering mv. i bildeprogramloven.

Medietilsynet støtter et slikt forslag forutsatt at det er tale om videokunst som ikke er bildeprogram som like gjerne kan vises på fjernsyn og kino, eksempelvis selvstendige dokumentarfilmer. Som nevnt ovenfor mener tilsynet at det vil være hensiktsmessig å forskriftsfeste en definisjon av «videokunst» slik at det gis et utgangspunkt for de nærmere grenseoppganger som må gjøres i konkrete tilfeller. Etter Medietilsynets oppfatning er definisjonen i *Store norske leksikon* for vid og bør ikke legges til grunn i sin helhet for dette formål. Videoer som er et selvstendig kunstverk vil normalt være et bildeprogram som bør reguleres på lik linje med andre typer bildeprogram. Noe annet ville stride mot både lovens formål og lovens ordlyd i tillegg til at det vil fremstå som ulogisk å forskjellsbehandle samme type innhold bare basert på visningssted.

Medietilsynet anser at kunstuttrykk der audiovisuelle elementer bare utgjør en del av det totale kunstverk bør betraktes som videokunst som ikke omfattes av bildeprogramlovens regulering. Eksempler på slike kunstuttrykk er kunstverk hvor videoen er i dialog med et annet kunstnerisk objekt eller hvor videoen er en del av en performance eller en installasjon e.l. Det vises for øvrig til tilsynets redegjørelse under pkt. 2.1 ovenfor.

Dersom departementet i sitt forslag har ment at «videokunst» også inkluderer audiovisuelt innhold som etter bildeprogramloven § 2 bokstav b er å betrakte som «bildeprogram», eksempelvis fremvisning av selvstendige filmer som like gjerne kan vises på kino og fjernsyn, støttes ikke forslaget av Medietilsynet. En slik løsning mener tilsynet vil være i strid med premissene i bildeprogramloven i tillegg til at det ikke ivaretar barns rett på beskyttelse i tilstrekkelig grad, jf. tilsynets kommentarer under pkt. 2.2 ovenfor.

3.2. Alternativ B) Unntak for alt audiovisuelt innhold pga visningsarena

Som alternativ B) foreslår departementet å unnta selve visningsarenaen på generelt grunnlag.

Medietilsynet vil fraråde en slik løsning. For det første vil dette være i strid med lovens formål og bidra til inkonsekvent lovgivning. For det andre vil et ensidig fokus på visningssted i seg selv være problematisk ettersom kunstsektoren nettopp eksperimenterer med nye arenaer for visning. Visningssteder inkluderer ulike arenaer som de tradisjonelle museer og gallerier, kafeer, containere etc. Det å la *innholdet* (dvs. bildeprogram vs. videokunst) være avgjørende, vil gi en mer forutsigbar og håndterlig regulering både for myndigheter og kunstsektoren enn vektlegging av om fremvisningen skjer ved et «institusjonalisert visningssted for visuell kunst» eller ikke. Dersom visningssted skal være avgjørende vil vi med departementets forslag få en situasjon der bildeprogramloven gjelder for enkelte, og kanskje mer eksperimentelle visningssteder, mens loven *ikke* vil gjelde for de institusjonaliserte visningsstedene. Vi risikerer da at visningssteder som har ansatte med bred kompetanse og tilnærmet kontinuerlige utstillinger «slipper» å følge reglene i bildeprogramloven, mens visningssteder med mer uregelmessige visninger må følge lovens krav.

For øvrig vises det til tilsynets merknader under pkt. 2.3 ovenfor.

Dersom Alternativ B) likevel blir den løsning som velges, støtter Medietilsynet Kulturdepartementets oppfordring til kunstsektoren om å iverksette selvregulering med anbefalte aldersgrenser for videokunst. Det vises i denne sammenheng til at slike råd i stadig større grad gis av andre kulturarenaer, som eksempelvis teatere.

3.3. Generelle merknader

Medietilsynet er enig med departementet at et unntak for videokunst kun kan gjelde fremvisning, jf. lovens § 3 første ledd bokstav b), og at andre former for tilgjengeliggjøring av bildeprogram i kunstinstitusjoner vil være omfattet av reguleringen i bildeprogramloven. Samme regulering av bildeprogram bør kunne legges til grunn uavhengig av hvilket visnings- og omsetningssted det er tale om.

Når det gjelder plikten til å aldersklassifisere bildeprogram, ønsker tilsynet å peke på at mange museer tenker målgrupper allerede ved planlegging av utstillingen. I utstillinger som er del av *Den kulturelle skolesekken* ser man i tillegg hen til læreplanen. Det å aldersklassifisere bildeprogram under utstillinger vil være en tilleggsoppgave som kan utføres i sammenheng med målgruppetenkningen, og i praksis gjør antagelig museene tilsvarende vurderinger på planleggingsstadiet allerede. Medietilsynet vil derfor anta at det ikke vil medføre behov for økte ressurser for å sette aldersgrenser basert på allerede ferdig utformede retningslinjer for de videoer som er selvstendige kunstverk og som ikke er videokunst.

For de tilfeller der museer viser bildeprogram som må aldersklassifiseres, kan spørsmålet om alderskontroll dukke opp. Etter Medietilsynets oppfatning vil ledsagerregelen for en stor del ivareta dette innen kunstsektoren. Det hører til sjeldenhetene at barn går alene på museum. Som regel er de i følge med en lærer (skoleklasse) eller med en voksen/foresatt. Det må kunne legges til grunn at alderskontroll innen kunstsektoren kan ivaretas gjennom den veiledning som gis ved aldersmerking av enkelte visninger og ved informasjon ved billettsalg. Aldersmerkingen gir forbrukerinformasjon som setter foreldrene/foresatte i stand til å selv vurdere om de ønsker å ta barna med på den aktuelle fremvisningen.

4. Medietilsynets merknader til utkast til forskriftsendringer

Etter å ha gjennomgått utkast til forskriftsendringer, har Medietilsynet følgende innspill:

4.1. Departementets alternativ A: unntak for «videokunst» e.l.

Som det fremgår av tilsynets redegjørelse ovenfor, mener tilsynet at det ikke er hensiktsmessig å begrense unntaket for videokunst til å kun gjelde fremvisninger på institusjonaliserte visningssteder da dette vil gi en lite fleksibel løsning som ikke tar inn over seg kunstsektorens mangfold. Et system hvor *innholdet* er avgjørende for om det omfattes av reguleringen i bildeprogramloven gir en mer fremtidsrettet ordning som sikrer likebehandling plattformene imellom.

Medietilsynet vil på denne bakgrunn foreslå at forslaget til ny § 2 første ledd bør lyde slik:

«Kravet om aldersgrense ved tilgjengeliggjøring av bildeprogram i loven § 4 gjelder ikke fremvisning av videokunst.»

Tilsynet mener videre at begrepet «videokunst» bør defineres i annet ledd i ny § 2, jf. tilsynets uttalelser under pkt. 2.1 og pkt. 3.1 ovenfor. Det er ryddig overfor kunstsektoren å gi noen føringer i forskrifts form om hva som regnes som videokunst i bildeprogramlovens forstand ettersom forarbeider til forskrifter er lite tilgjengelig i ettertid. Definisjonen bør være noe snevrere og mer presis enn sitatet fra *Store norske leksikon* som departementet viser til i høringsnotatet. Et mulig forslag til definisjon kan være:

«Videokunst er etter denne forskriften kunst som gjør bruk av filmatiske uttrykk med eller uten lyd, i kombinasjon eller i dialog med andre kunstneriske uttrykk som skulptur, innstallasjon, maleri, dans, performance o.l., der det filmatiske uttrykket utgjør en del av et kunstverk innenfor et avgrenset rom.»

En slik definisjon utelukker de selvstendige filmene (audiovisuelle uttrykkene) som like gjerne kunne vært tilgjengeliggjort ved andre plattformer, og gir en god føring for ytterligere grensedragninger gjennom forvaltningspraksis. En definisjon som utelukker de selvstendige filmene gjør det også mulig å ha likebehandling av videokunst uavhengig av visningssted, noe som gir større forutsigbarhet for kunstsektoren, jf. hensynet til at visningssted ikke bør være avgjørende og drøftelsen nedenfor angående behovet for definisjon av «institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst». For ordens skyld presiseres det at Medietilsynet anser at denne formen for videokunst faller utenfor definisjonen av bildeprogram i bildeprogramloven, men at det er ryddig overfor kunstsektoren å ta inn denne tydeliggjøringen i forskrifts form.

Dersom departementet ikke ønsker å ta inn en definisjon av videokunst i forskriften siden ordlyden som sådan ikke har vært gjenstand for høring utover henvisningen til den mer generelle definisjonen i *Store norske leksikon*, kan en alternativ løsning være å utarbeide en tolkningsavklaring som gir nærmere føringer for hva som er å betrakte som «videokunst» i bildeprogramlovens forstand. En eventuell tolkningsuttalelse bør ha særlig fokus på audiovisuelle uttrykk som i form og innhold ligger i grenseland mot definisjonen av «bildeprogram» og dermed kunne gi føringer for videre grensedragninger gjennom forvaltningspraksis.

Når det gjelder forslag til første ledd i ny § 7, mener tilsynet at formuleringen «*institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst*» bør strykes dersom tilsynets forslag til definisjon av «videokunst» imøtekommes. Det vises i denne sammenheng til tilsynets oppfatning av at unntaket for videokunst i så tilfelle bør gjelde generelt og ikke være begrenset til visningssted.

4.2. Vid definisjon av «videokunst» - Departementets alternativ B: unntak for alt audiovisuelt innhold

For det tilfelle at departementet velger alternativ løsning B i sitt høringsnotat, eller ønsker å ha en så vid definisjon av «videokunst» at selvstendige filmer (eksempelvis rene dokumentarfilmer som også kan vises på fjernsyn og kino) skal være unntatt fra regulering, bør ny § 2 i forskriften *likevel* tydeliggjøre rekkevidden av unntaket med tanke på visningssted.

I begge disse tilfeller (vid definisjon av «videokunst» og departementets Alternativ B) vil en av hovedavgrensningene være knyttet til selve visningsstedet, og i en slik situasjon støtter tilsynet departementets forslag til ny § 2.

Ettersom visningssteder av kunst ofte ikke er begrenset til fysiske rom/arkitektonisk avgrensede bygninger, vil imidlertid en presisering av hvilke type fremvisninger som er ment unntatt være særlig viktig. En slik presisering kan gjennomføres ved å gi en nærmere definisjon av «institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst». En definisjon bør blant annet klargjøre om et «institusjonalisert visningssted» er begrenset til en arkitektonisk avgrenset bygning (typisk et museum eller galleri mv.) eller om det er tilstrekkelig at det foreligger et kunstnerisk arrangement *i regi av* organisert virksomhet for fremvisning av visuell kunst. Herunder bør definisjonen avklare om fremvisningen rent faktisk må finne sted i museets egne lokaler, eller om fremvisninger i andre lokaler også omfattes så lenge utstillingen/fremvisningen er i regi av et museum/galleri e.l. Eksempler til illustrasjon er den ovennevnte Matthew Barney-utstillingen *Bildungsroman* på Astup Fearnley Museet, hvor filmprogrammet av utstillingen vises på Cinemateket, og fremvisninger på mer utradisjonelle visningssteder.

Når det gjelder forslaget til ny § 7, har Medietilsynet ved disse alternativ ingen merknader til departementets forslag til første ledd. Det bør imidlertid også i ny § 7 være tydelig hvilke visningssteder som omfattes. Det bør derfor henvises i ny § 7 til eventuell definisjon av «institusjonaliserte visningssteder for visuell kunst» i ny § 2.

Medietilsynet ønsker å presisere at ved begge disse alternativer (vid definisjon av «videokunst» eller valg av Alternativ B), så er en oppfordring til kunstsektoren om å etablere selvreguleringsystemer for å beskytte barn mot inntrykk som er vanskelig å bearbeide særlig viktig. Det vises for øvrig til Medietilsynets kommentarer under pkt. 3.2 ovenfor.

5. Avsluttende merknader

Forslag som Medietilsynet ikke kommenterer nærmere i foreliggende høringsuttalelse, støttes av tilsynet uten ytterligere merknader.

Medietilsynet har for øvrig i sin høringsuttalelse fokusert særlig på praktiske konsekvenser av forskriftsutkastet for tilsynsvirksomheten og hensynet til beskyttelse av barn og unge mot skadelige visuelle inntrykk.

Med hilsen

Eva Liestøl
direktør for brukertrygghet

Line Langnes
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ikke underskrift